

Sygn. akt *XIII GC 1969/16*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia S.R. Dariusz Rogala

Protokolant:sekr. sąd. Anna Hodała

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2016 roku w Łodzi na rozprawie sprawy

z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł.

przeciwko T. M. (1)

o zapłatę kwoty 336,50 złotych

1) oddała powództwo;

2) oddała wniosek powódki o zasądzenie zwrotu kosztów procesu od pozwanego.

Sygn. akt *XIII GC 1969/16*

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 13 czerwca 2016 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. zażądała zasądzenia od pozwanego kwoty 1,01 zł tytułem skapitalizowanych odsetek wraz z dalszymi odsetkami od tej kwoty i kwoty 335,49 zł tytułem 2-krotności równowartość kwoty 40 € stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności oraz zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pisma wskazano, że pozwany współpracował ze spółką (...); pozwany zapłaty dokonał z opóźnieniem. Stąd żądanie odsetek oraz zryczałtowanych kosztów z art. 10 uTZTH. 29 lutego 2016 r. spółka (...) zbyła na rzecz powódki wierzytelność z tytułu odsetek i zryczałtowanych kosztów windykacji (pozew, k. 2 i n.).

W sprzeciwie od wydanego w sprawie w postępowaniu upominawczym nakazu zapłaty, zaskarżając to orzeczenie w całości, T. M. (2) wniósł o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie od powódki zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych. W uzasadnieniu pisma pozwany zarzucił, że spornych faktur nie otrzymał drogą pocztową; zostały mu one doręczone po raz pierwszy drogą elektroniczną 15 VIII 2015 o godz. 1.01 (zapłaty dokonał 16 VI 2015 r.) i 1 XI 2015 r. o godz. 0.14 (zapłaty dokonał 2 XI 2016); zapłacił on więc należność bez zbędnej zwłoki. Nadto pozwany podniósł zarzut z art. 5 KC (sprzeciw od nakazu zapłaty, k. 40 i n.).

W odpowiedzi na sprzeciw od nakazu zapłaty strona powodowa, przywołując art. 7 ust. 1 uTZTH i art. 488 § 1 KC zaznaczyła, że pozwany winien swoje świadczenie pieniężne spełnić niezwłocznie, nie później niż w uzgodnionym 7-dniowym terminie (pozwany nie podnosił, aby uzgodniono dłuższy termin). Załączona przez pozwanego korespondencja e-mailowa jest przejawem zniecierpliwienia wierzyciela. Skoro zaś pozwany zapłacił faktury, tym samym akceptował zawarte w nich ustalenia (pismo procesowe, k. 50).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny

Powódka – (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. jest wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego w ramach Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...). Do przedmiotu jej działalności należy działalność prawnicza (informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z KRSu powódki, k. 8 i n.).

Pozwany – T. M. (2) jest przedsiębiorcą wpisanym do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej o NIP (...). Jego przeważającą działalnością gospodarczą, prowadzoną pod nazwą (...), jest wg PKD pozostałe drukowanie (wydruk z CEIDG, k. 2).

Spółka (...) [dalej: (...)] wystawiła na pozwanego z tytułu usług spedycji faktury o nr.: (...) i (...); faktury te zostały wystawione 23 X 2015 i 7 VIII 2015, tytułem „sprzedaży” świadczonej 23 X 2015 i 4 VIII 2015. W każdej tych faktur jako termin płatności wskazano 7 dni po ich wystawieniu (14 VIII 2015 i 29 X 2015). Każda z tych faktur została zapłacona po terminie płatności w nich wskazanym (17 VIII 2015 i 2 XI 2015); z tego tytułu (...) wystawiła notę odsetkową o nr. (...) na kwotę 1,01 zł (NO, k. 11; faktury, k. 12 i n.).

Spółka (...) powyższe faktury przesłała e-mailem pozwanemu – odpowiednio – 15 VIII 2015 o godz. 1.01 oraz 30 X 2015 o godz. 0.32 (e-maile, k. 44 i 46).

Fakturę (...) pozwany zapłacił 17 VIII 2015, a fakturę (...) – 2 XI 2015 (przelew, k. 14, 17).

(...) sprzedała na rzecz powódki określone w załączniku do umowy wierzytelności wynikające m.in. z powyższej noty odsetkowej (umowy z załącznikami, k. 18 i n.).

Pozwany nie zapłacił na rzecz powódki kwot dochodzonych w pozwie (okoliczność bezsporna).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Powództwo, jako nieusprawiedliwione co do zasady, podlegało oddaleniu w całości.

W niniejszej sprawie, w ramach roszczenia głównego, powódka dochodzi skapitalizowanych odsetek i rekompensaty za koszty odzyskiwania należności z art. 10 ust. 1 ustawy z 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2013, poz. 403) [dalej: „uTZTH”]. Należy więc na wstępie wskazać, że poza sporem musi być, iż (...) z pozwanym łączyła umowa spedycji (art. 704 § 1 KC), a więc umowa, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, zawarta przez przedsiębiorców w związku z wykonywaną działalnością – transakcja handlowa (por. art. 4 pkt 1 uTZTH).

Przy czym na marginesie należy wskazać, że w niniejszej sprawie zastosowanie znajdują przepisy uTZTH w brzmieniu redakcyjnym i numeracji obowiązujących do 31 XII 2015 r. Wynika to z tego prostego faktu, że ustawa z 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1830), zmieniająca uTZTH z dniem 1 stycznia 2016 r., nie znajdowała zastosowania do transakcji handlowych zawartych przed dniem wejścia w życie tejże noweli (por. jej art. 55 ust. 1). Jak zaś wynika z ustalonego stanu faktycznego, sporne faktury zostały wystawione z tytułu usług świadczonych przez (...) w 2015 r.

Mając to na uwadze należy przyjąć, już nawet abstrahując od art. 481 § 1 KC, że warunkiem powstania po stronie (...) wierzytelności o odsetki wobec pozwanego było opóźnienie tego ostatniego z zapłatą wynagrodzenia, czy też – jak ujmuje to art. 7 ust. 1 pkt 2 uTZTH – nieotrzymanie przez wierzyciela zapłaty w terminie określonym w umowie. Opóźnienie pozwanego w zapłacie było również *condictio sine qua non* powstania po stronie (...) wierzytelności o rekompensatę za koszty odzyskiwania należności z art. 10 ust. 1 uTZTH (zgodnie bowiem z tym przepisem przysługuje ona – *verba legis* – wierzycielowi od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa m.in. w art. 7 ust. 1 tejże ustawy). Tymczasem pozwany nie był w opóźnieniu z zapłatą (...) wynagrodzenia z umów spedycji, a wynika to z następujących okoliczności.

Sąd nie kwestionuje, że (...) w obciążających pozwanego fakturach wpisała 7-dniowy termin płatności liczony od ich wystawienia i że pozwany zapłacił po tym terminie wskazanym w fakturach. Sąd nie kwestionuje również, że

faktura może być wezwaniem do zapłaty o którym mowa w art. 455 KC. Atoli nie jest to jeszcze wystarczające dla uwzględnienia powództwa. Albowiem warunkiem traktowania faktury (zawierającej stosowną wzmiankę co do sposobu, a w szczególności czasu zapłaty) jako wezwania do spełnienia świadczenia pieniężnego, jest doręczenie dłużnikowi takiej faktury (vide zamiast wielu uchwała SN z 19 maja 1992 r. III CZP 56/92, OSNC 1992/12/219). Tymczasem w niniejszej sprawie powódka nie udowodniła, że sporne faktury zostały doręczone pozwanemu przed nadejściem wskazanego w nich terminu płatności (terminu, z upływem którego powódka wywodzi twierdzenie o opóźnieniu pozwanego).

W tym zakresie przede wszystkim należy wskazać, że powódka zarzuca, iż to pozwany winien udowodnić uzgodnienie dłuższego terminu płatności niż wskazany w fakturach. W tym zakresie jednak powódka pomija jedną prostą okoliczność. Nawet jeśli niepodpisane faktury nie stanowiły dokumentu prywatnego (vide: uzasadnienie wyroku SN z 8 maja 1997 r. II CKN 153/97, Legalis ; teza z uzasadnienia wyroku SN z 2 kwietnia 2008 r. III CSK 299/07, Legalis), to do pozwu również została załączona podpisana nota odsetkowa; co więcej – przelewem datowanym na „29 II 2015” (...) przelała na powódkę wierzytelności wynikające z not odsetkowych (to więc głównie treść noty odsetkowej jest istotna z punktu widzenia merytorycznego rozstrzygnięcia w sprawie); z jednej strony więc dochodzone w sprawie roszczenie powódka zasadzała na twierdzeniu o opóźnieniu pozwanego, uzasadnianym treścią noty odsetkowej. Z drugiej strony pozwany przeczył opóźnieniu, a więc przeczył on prawdziwości dokumentu pochodzącego od cedenta-poprzednika powódki. Zgodnie zaś z art. 253 zd. II KPC to więc powódka (jako strona od której poprzednika prawnego pochodziła NO i jako strona korzystająca z tej NO) winna udowodnić prawdziwość noty odsetkowej; to – w ocenie Sądu Rejonowego – winno rozstrzygać, na kim spoczywał ciężar dowodu w niniejszej sprawie – na stronie powodowej.

Ciężarowi temu powódka nie sprostała. W odpowiedzi na sprzeciw od NZ i podniesione tam zarzuty nie zaofiarowała sądowi choćby cienia dowodu. Jednocześnie powódka nie mogła racjonalnie oczekiwać, że odwołanie się do art. 7 uTZTH i art. 488 § 1 KC okaże się wystarczające; było ono niewystarczające z co najmniej 5 względów. Primo w sprawie brak jest jakiegokolwiek dowodu na datę spełnienia przez (...) jej świadczenia niepieniężnego. Secundo zadziwiająca jest niekoherencja stanowiska powódki; raz bowiem odwołuje się do reguły jednoczesności spełnienia świadczeń w umowach wzajemnych (art. 488 § 1 KC), z drugiej jednak strony wskazuje, że (...) wystawiła fakturę z 7-dniowym terminem płatności (oczywistym więc się wydaje, że spełniła swoje świadczenie nie czekając na zaofiarowanie przez pozwanego świadczenia wzajemnego); stanowisko strony powodowej w zakresie terminu świadczenia jest więc konfudujące i zdaje się meandrować, zależnie od etapu procesu i stanowiska pozwanego. Tertio jeszcze raz można powtórzyć, że faktura może być wezwaniem dłużnika do zapłaty, o ile zostanie doręczona dłużnikowi; w sprawie zaś powódka nie zaofiarowała jakiegokolwiek dowodu na datę doręczenia pozwanemu spornych faktur. Co więcej – quatro – powódka nie przedstawiła jakiegokolwiek dowodu na uzgodnienie przez (...) z pozwanym daty spełnienia świadczenia pieniężnego (w szczególności że nastąpi ono równocześnie ze spełnieniem świadczenia niepieniężnego albo w ternie 7 dni od wystawienia faktury). Wreszcie – quinto – chybione jest fetyszyzowanie przez powódkę treści faktur (nawet jeśli zostały ona zapłacone przez pozwanego); powódka nie zauważa lub nie chce zauważać, że faktura nie jest źródłem stosunku cywilnoprawnego; jedynie akceptacja faktury przez drugą stronę operacji gospodarczej, a najczęstszą formą akceptacji jest podpis, pozwala na automatyczne przyjęcie, że wskazane w fakturze okoliczności odpowiadają rzeczywistości (vide wyrok SN z 6 czerwca 2001 r. V CKN 291/00, Lex 53120); tymczasem stanowisko zajęte przez pozwanego w sprzeciwie od NZ nie pozwala uznać, aby pozwany akceptował termin zapłaty wskazany w fakturach.

W konsekwencji to powódka nie udowodniła prawdziwości NO w zakresie, w jakim wskazywała ona, że pozwany był w opóźnieniu z zapłatą. Natomiast statuowany przez art. 6 KC ciężar udowodnienia faktu rozumieć należy nie tylko jako obarczenie strony procesu obowiązkiem przekonania sądu dowodami o słuszności swoich twierdzeń, ale przede wszystkim jako obowiązek obarczenia jej konsekwencjami poniechania realizacji tego obowiązku lub jego nieskuteczności; tą konsekwencją jest zazwyczaj niekorzystny dla strony wynik procesu (vide teza z uzasadnienia wyroku SN z 7 listopada 2007 r. II CSK 293/07, Lex 487510).

W takim wypadku, a więc niezgodnienia przez strony terminu płatności, należy sięgnąć do art. 6 ust. 1 uTZTH, zgodnie z którym w przypadku gdy termin zapłaty nie został określony w umowie, wierzycielowi, bez wezwania,

przysługują odsetki ustawowe, po upływie 30 dni, liczonych od dnia spełnienia swojego świadczenia, do dnia zapłaty, ale nie dłużej niż do dnia wymagalności świadczenia pieniężnego. W realiach sprawy – jak już wskazano – strony nie przeprowadziły jednak dowodu na dzień spełnienia świadczenia niepieniężnego. Nie ma to jednak znaczenia w sprawie, a to z tego względu, że w wielu przepisach przedmiotowa ustawa wskazuje, że decydujące znaczenia ma doręczenie dłużnikowi faktury (por. art. 7 ust. 2 uTZTH, zgodnie z którym termin zapłaty określony w umowie nie może przekraczać 60 dni, liczonych od dnia doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku; podobnie w art. 7 ust. 3 i 4 uTZTH).

Powyższy wniosek petryfikuje nadto treść dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.Urz. UE L 48 z 23.02.2011, str. 1); godzi się przypomnieć, że uTZTH stanowi wdrożenie tej dyrektywy UE do porządku prawnego RP (por. odnośnik nr 1 w uTZTH). Mianowicie w ust. 26 Preambuły do tej dyrektywy UE wskazano, że jej celem jest, aby w transakcjach handlowych maksymalny czas trwania procedury przyjęcia lub weryfikacji [faktury] nie przekraczał co do zasady 30 dni kalendarzowych; truizmem jest wskazanie, że termin 30 dni na przyjęcie i weryfikację faktury może być liczony tylko od doręczenia faktury. Niezależnie od tego ponownie, tym razem w zakresie dyrektywy 2011/7/UE, można wskazać, że i ten akt jako relewantny terminus a quo przyjmował (w przypadku brak postanowień umownych w tym zakresie) doręczenie dłużnikowi faktury (por. art. 3 lit. b dyrektywy 2011/7/UE).

Można więc pokusić się o tezę, że w przypadku brak uzgodnień między stronami transakcji handlowej co do terminu płatności, świadczenie pieniężne dłużnika z transakcji handlowej – z uwagi na przywołane regulacje – jest płatne w terminie 30 dni od doręczenia mu faktury i dopiero w wypadku opóźnienia płatności w takim terminie, wierzycielowi przysługuje roszczenie o zapłatę równowartości 40€ tytułem zryczałtowanej rekompensaty za koszty odzyskiwania należności (art. 10 ust. 1 uTZTH). Innymi słowy jakiegokolwiek znaczenia z punktu widzenia roszczenie o zapłatę równowartości 40 € tytułem zryczałtowanej rekompensaty za koszty odzyskiwania należności (art. 10 ust. 1 uTZTH) nie ma jednostronnie przez wierzyciela, tj. bez uzgodnienia z dłużnikiem, wpisany w fakturze termin jej zapłaty.

W sytuacji nieprzeprowadzenia przez powódkę dowodu na okoliczność daty doręczenia pozwanemu spornych faktur, za wiarygodne należało uznać więc wydruki wiadomości poczty elektronicznej załączone przez pozwanego do sprzeciwu od NZ. Wręcz powódka przyznaje że, e-maile te były wysłane. Niewiarygodne jest zaś twierdzenie powódki (swoją drogą głoślowne), że funkcją tych wiadomości było li tylko przypomnienie dłużnikowi o zapłacie (że były one wyrazem zniecierpliwienia wierzyciela); w takim wypadku nie załączono by do nich faktur (a skoro do wiadomości tych załączone były faktury, wiarygodne było twierdzenie pozwanego, iż tymi e-mailami doręczono mu faktury po raz pierwszy).

Tak więc skoro F16 po raz pierwszy doręczono pozwanemu 15 VIII 2015 (o godz. 1.01), zapłata tej faktury (...) VIII 2015 musi być uznana jako dokonana w terminie (ww. 30#dniowym terminie z art. 6 ust. 1 uTZTH). Analogicznie należy się odnieść do (...), którą wysłano e-mailem 30 X 2015 (o godz. 0.32), a którą pozwany zapłacił 2 X 2015.

Do identycznego wniosku należy dojść, jeśli uznać, że sporne faktury winny być zapłacone przez pozwanego niezwłocznie po ich otrzymaniu (art. 455 KC). W tym miejscu nie może umknąć, że 15 VIII 2015 r. i 16 VIII 2015 (niedziela) były to dni ustawowo wolne od pracy (por. art. 1 pkt 1 lit. i oraz pkt 2 ustawy z 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy {t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 90}); tak więc zapłata 17 VIII 2015 faktury doręczonej 15 VIII 2015 musi być uznana jako dokonana niezwłocznie. Do analogicznego wniosku należy dojść odnośnie faktury doręczonej 30 X 2015 – piątek; kolejny dzień była to sobota, a kolejnym niedziela 1 XI 2015 (Wszystkich Świętych); sąd dostrzega, że istnieją instrumenty, które pozwalały zapłacić tę fakturę jeszcze 30 X 2015; jednakże pamiętać należy, że art. 455 KC mówi o zapłacie niezwłocznej (bez nieuzasadnionej zwłoki), nie zaś o zapłacie natychmiastowej; mając zaś na uwadze fakt doręczenia tej faktury 30 X 2015, brak zapłaty w okresie bezpośrednio poprzedzającym Wszystkich Świętych (które notabene przypadały w niedzielę) i zapłacenie tej kwoty w poniedziałek zaduszny 2 XI 2016 musi być uznane jako dokonane bez nieuzasadnionej zwłoki (szczególnie że orzecznictwo wręcz wskazało, że nawet zapłata w terminie 14 dni jest zapłatą niezwłoczną {vide wyrok SN z 6 VII 2011, I CSK 576/09, Lex 1050451}).

Powyższe przesądza w istocie o rozstrzygnięciu w sprawie. Bowiern sporne faktury pozwany płacił w terminie. Po stronie (...) nie powstało więc ani roszczenie o odsetki (art. 7 ust. 1 uTZTH), ani o rekompensaty za koszty odzyskiwania należności (art. 10 ust. 1 uTZTH).

Skoro zaś – zgodnie z art. 513 § 1 KC – dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie, pozwany mógł skutecznie w niniejszej sprawie również przeciw powódce-cesjonariuszce podnieść zarzut nieistnienia wierzytelności.

Już z powyższych rozważań wynika, że żądanie główne był niezasadne – powódka nie jest wierzycielem względem pozwanego z tytułu skapitalizowanych odsetek i rekompensaty za koszty odzyskiwania należności z art. 10 ust. 1 uTZTH.

Tym samym zbędne było odnoszenie się do pozostałych zarzutów sprzeciwu od nakazu zapłaty.

Już powyższe zważenie, z uwagi na materialną akcesoryjność wierzytelności o odsetki względem należności głównej (por. art. 481 § 1 KC), jest wystarczające również do oddalenia powództwa w zakresie żądania odsetek od roszczenia głównego (accessorium sequitur principale).

Mając na uwadze powyższe – na podstawie przywołanych przepisów – należało orzec jak w pkt. 1 sentencji i powództwo oddalić w całości.

Kosztami procesu należało – na podstawie art. 98 § 1 KPC – w całości obciążyć powódkę, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Znajduje to uzasadnienie w fakcie, że powództwo-żądanie strony powodowej, zgodnie z wnioskiem strony pozwanej, zostało oddalone w całości; to więc strona powodowa uległa w zakresie całości swoich żądań, a z drugiej strony to strona pozwana wygrała w całości w zakresie żądania oddalenia powództwa.

Mając to na uwadze należy jednak wskazać, że brak było podstaw faktycznych do zasądzenia jakiegokolwiek kwoty tytułem zwrotu kosztów procesu od powódki na rzecz pozwanego, albowiem ten ostatni nie poniósł jakichkolwiek kosztów procesu (w szczególności można wskazać, że osobiście wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty i nie stawił się na posiedzenie jawne wyznaczone na rozprawę).

Jednak pamiętając o dyspozycji art. 108 § 1 zd. I i art. 325 KPC, nakazujących umieszczenie rozstrzygnięcia o kosztach procesu (jako jednym z żądań stron) w sentencji orzeczenia kończącego sprawę w danej instancji, nie zaś w jego uzasadnieniu (vide: postanowienie SN z 27 lipca 1971 r. II PZ 29/71, Legalis; postanowienie SN z 15 lutego 1967 r. II CZ 144/66, OSNCPiUS 1967/7-8/144), a także mając na celu zapewnienia substratu zaskarżenia również w zakresie kosztów postępowania, sąd postanowił jak w pkt. 2 sentencji orzeczenia.

ZARZĄDZENIE

(...)